

TÜRMOB

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TÜRKİYE)

DEPREM YARALARININ SARILMASINA YÖNELİK MALİ VE SOSYAL GÜVENLİK **TEDBİR ÖNERİLERİMİZ**

www.turmob.org.tr

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	4
1. Vergi Usul Kanunu'nun Mücbir Sebep ve Zor Durum Hallerine İlişkin Hükümleri, Meslek Mensuplarının Mücbir Sebep veya Zor Durum Hallerini de Kapsayacak Şekilde Güncellenmelidir	6
2. Vergi ve Diğer Amme Borçlarının Terkini Müessesesi Çalıştırılmalıdır	7
3. Deprem Nedeniyle Zayi Belgesi Verilmesi Süreci Kalıcı Olarak Kolaylaştırılmalıdır	9
4. Kanuni Merkezleri ve Mali Müşaviri Bölge Dışında Olmakla Birlikte Fiili Üretimleri ve Ön Muhasebe İşlemlerini Önemli Ölçüde Deprem Bölgesinde Yürüten İşletmeler de Mücbir Sebep Kapsamına Alınmalıdır	11
5. Zayi Olan Yasal Defterlerin Yeniden Tasdik Edilmesinde Tasdik Harcı/Ücreti Alınmamalı ve Elektronik Defter ve Belgelerden Zayi Olanların İlgili İdarelerden Teminine Olanak Sağlanmalıdır	12
6. Deprem Sonucu Alınan Sigorta Tazminatlarının Gelir Yazılması Koşulu Kaldırılmalı veya Tazminatların Yenileme Fonu Kullanım Süresi Artırılmalıdır.....	13
7. Deprem Bölgesindeki İşletmelerin KDV İade Süreçleri Hızlandırılmalı ve KDV'de Kısmi Tevkifat Uygulaması Nedeniyle Mükelleflerin Uğrayacağı Finansal Yüklerin Azaltılmasına Yönelik Tedbirler Alınmalıdır.....	15
8. Deprem Bölgesindeki İşletmelerden Olan Alacakların Şüpheli Alacak Olarak Kabul Edilmesine İmkân Sağlanmalıdır	17
9. Kıymeti Düşen Malların Değer Tespitlerinin Hızlı ve Alternatif Yeni Yöntemlerle Yapılmasına İmkân Sağlanmalıdır	19
10. Deprem Bölgesindeki Mükellefler İçin Fevkalade Amortisman Uygulaması Koşulları Kolaylaştırılmalıdır	20
11. Yasal Merkezleri Deprem Bölgesinde Kurumlar Vergisi Mükellefleri İle Gelir Vergisi Mükelleflerine 2023 ve İzleyen Yıllar İçin Belirli Bir Süre İndirimli Kurumlar ve Gelir Vergisi Oranları Uygulanmalıdır	21
12. Deprem Bölgesine Yönelik Yapılacak Bağış ve Yardımlarda Denetim Şartı Aranılarak Kapsam Genişletilmelidir ..	22
13. Ücretlilerin de Bağış Yapmasını Teşvik Edecek Vergisel Düzenlemeler Yapılmalıdır	23
14. İşverenler Tarafından Depremzede Çalışanlarına Yapılacak Ayni veya Nakdi Yardımlar Ücret İstisnasından Yararlandırılmalıdır	23

15.	Deprem Bölgesinden Zaruri Sebeplerle Göç Edenlerin Tekrar Bölgeye Geri Dönüşlerini Sağlayacak Vergisel Teşvikler İvedilikle Hayata Geçirilmelidir	24
16.	Bölgedeki Yapıların Yeniden İnşasına Yönelik KDV İstisnası Getirilmelidir	24
17.	Depremzedelerin Barınma İhtiyacına Katkı Sunacak Prefabrik Yapılar ve Konteynerlere İlave Olarak Çadır, Karavan vb. Mallar İçin de KDV Oranı % 1 e İndirilmelidir	25
18.	CANSUYU Kredilerinin Verilmesi İvedilikle Başlatılmalıdır	26
19.	Depremden Kaynaklı İntikallerde Veraset ve İntikal Vergisi İstisnası Sağlanmalıdır	26
20.	BES ve Hayat Sigortası Ödemelerinden Vergi Kesintisi Yapılmamalı ve Ödemeler Kolaylaştırılmalıdır.....	27
21.	Bölgedeki Firmalar İçin Yatırıma Katkı Oranı ve İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı Artırılarak Bölgeye Yapılacak Yatırımlar Üst Seviyede Teşvik Edilmeli ve Yeni Ekonomik ve Ticari Faaliyetlerin Bölgede Gerçekleştirilmesine Yönelik Teşvik Uygulamaları Geliştirilmelidir	28
22.	Yatırım Teşvik Belgesi Kapatma İşlemleri Kolaylaştırılmalıdır	29
23.	Afet Nedeniyle Verilecek İhtiyaç Kredisi Gibi Kredilere İlişkin Vergisel Teşvikler Sağlanmalıdır	29
24.	Afet Bölgesinde Yapılacak İmar ve İnşa Faaliyetlerinin Finansmanı İçin Özel Çalışmalar Yapılmalıdır	30
25.	Deprem Bölgesinde Yürütülen Vergi İncelemeleri Mücbir Sebep Süresince Durdurulmalı ve Deprem Bölgesindeki Mükelleflerle Bağlantılı Karşıt İnceleme Yapılma Zorunluluğu Kaldırılmalıdır	31
26.	Yıkılan Binaların Tapu Kayıtlarında Arsa Vasfına Dönüştürülmesi Herhangi Bir Mali Yükümlülük Doğurmadan Yapılmalıdır	32
27.	Depremzedelere Yönelik İstihdam Teşvikleri Hayata Geçirilmelidir	32
28.	İşverenlerin, Deprem Bölgesinde Çalışan İşçilerine Yapacakları Nakdi Yardımlar Sigorta Priminden Muaf Tutulmalıdır.....	33
29.	Pandemi Döneminde Hayata Geçirilen Kısa Çalışma Ödeneği ve Nakdi Ücret Desteği Deprem Bölgesindeki Mükellefler İçin İvedilikle Başlatılmalıdır	33
30.	İşverenlerin İşlemleri Deprem Bölgesinden Yürütülen Deprem Bölgesi Dışındaki İşyerleri de SGK Uygulamaları Bakımından Mücbir Sebep Kapsamına Alınmalıdır	34
31.	Depremden Etkilenen Çalışanların Mali, Sosyal ve Ekonomik Haklarının Korunmasına Yönelik Tedbirler Devreye Alınmalıdır	35

GİRİŞ

Bilindiği üzere, 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olmak üzere Adıyaman, Adana, Gaziantep, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Elazığ'ı içine alan 11 ilimizde meydana gelen ve büyük yıkıma sebebiyet veren deprem felaketi yaşanmıştır.

Devletimiz tüm imkanları ile beraber depremin çeşitli alanlardaki yıkıcı etkileri ile mücadele etmeye başlamıştır. Bu kapsamda, depremden zarar gören illerdeki mükelleflerle ilgili mücbir sebep ilan edilmiş, mali ve vergisel yükümlülükler 31.07.2023 tarihi sonrasına ertelenmiştir.

Anılan bu mücbir sebep düzenlemesinin kısa vadede birtakım sorunları çözebilecek nitelikte olduğu değerlendirilmekle beraber, daha önceki tarihlerde ülkemizde yaşanmış doğal afetlerde elde edilen tecrübeleri, saha ziyaretlerimiz sırasında depremden zarar gören mükellef ve meslek mensuplarımızın tarafımızailetmiş oldukları görüşleri de dikkate alarak kamusal sorumluluk bilinci içinde bazı önerilerin acil oluşturulması gerekli görülmüştür.

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), aşağıda maddeler halinde belirtilen yasal ve/veya idari düzenlemelerin yapılmasının gerekli ve yararlı olduğunu değerlendirmektedir. Bu nedenle, yaşanan süreçte yapılmasında yarar görülen hususları ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına aktarmak ve yürütülecek çalışmalara katkı sağlamak amacıyla aşağıda belirtilen öneriler hazırlanmıştır.

Hali hazırda 15/5/1959 tarihli 7269 sayılı *Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun* başta olmak üzere 1319 sayılı *Emlak Vergisi Kanunu*, 492 sayılı *Harçlar Kanunu*, 488 sayılı *Damga Vergisi Kanunu* ve 2462 sayılı *Belediye Gelirleri Kanunu* gibi yasal düzenlemelerde deprem dahil olmak üzere doğal afetlerle ilgili faaliyet ve işlemlere ilişkin vergi istisna ve muafiyetleri yer almaktadır. Bu Raporda, bu düzenlemelere ilave düzenleme önerileri yer almaktadır.

İllerimizin ve bireylerin farklı düzeylerde depremden etkilenmiş oldukları göz önüne alınarak Birliğimizce önerilerin bu tedbirlerin hayata geçirilmesinde, toptancı bir yaklaşım yerine, söz konusu illerin ve bu illerdeki kişilerin depremden etkilenme düzeyleri dikkate alınarak iller arasında ince ayrımlarla farklı düzeyde tedbirlerin hayata geçirilebileceği değerlendirilmektedir.

Benzer bir felaketin ülkemizde tekrar yaşanmaması dileğiyle bu çalışmanın tüm kullanıcılara faydalı olmasını temenni ederim.

Saygılarımızla.

Emre KARTALOĞLU
TÜRMOB Genel Başkanı

1. Vergi Usul Kanunu'nun Mücbir Sebep ve Zor Durum Hallerine İlişkin Hükümleri, Meslek Mensuplarının Mücbir Sebep veya Zor Durum Hallerini de Kapsayacak Şekilde Güncellenmelidir

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun **Mücbir Sebepler**'i düzenleyen 13 üncü maddesi ile **Mühlet Verme**'ye ilişkin 15 inci maddesi hükümleri arasında “mükelleflerin” mücbir sebep ve zor durum halleri düzenlenmiş ancak bu hükümler arasında, mükelleflerin vergi beyan ve bildirimlerinin yerine getirilmesinde çok büyük rolü olan meslek mensuplarının (SMMM, YMM) mücbir sebep halleri ile zor durum hallerine ilişkin olarak bir hükme yer verilmemiştir. Bir başka ifade ile asıl mükellef bakımından mücbir sebep veya zor durum hali bulunmamakla birlikte, bu mükellefe ait vergisel ödevlerinin yerine getirilmesinde görevi bulunan meslek mensuplarının mücbir sebep veya zor durum haline düşmesi durumunda, mükellefin bu vergisel ödevlerinin yerine getirilmesine ilave süre tanınmasına ilişkin hükümler kanuni düzenlemelerde yer almamaktadır.

Özellikle ülkemizde geniş bir satha yayılan ve çok sayıda muhasebe meslek mensubunun da depremden olağanüstü derecede olumsuz etkilenmesine yol açan bu afette meslek mensuplarının bir kısmı işyerlerini tamamen kaybetmiş ve bunun sonucunda müşterileri olan mükelleflere ilişkin kanuni defter ve belgelerinin de tamamen zayı olduğu durumlar oluşmuştur.

Halen depremin bölgesinde bulunan illerde yüzden fazla meslek mensubumuz hayatını kaybetmiş, ağır yaralanmış ya da birinci derece yakınlarını kaybetmiştir.

Her ne kadar idari görüş ve uygulamalar ile vergi idaresi yazılı başvurular üzerine bu gibi hallerde idari olarak ilave süre tanımlama işlemini yapmakta ise de, bu konunun kanun düzeyinde açıkça anlaşılır bir hale getirilmesini sağlamak amacıyla meslek mensubunun mücbir sebep ve zor durum hallerinde, mükellefin de mücbir sebep veya zor durum halinde sayılacağına ve vergisel ödevlerinin yerine getirilmesine ilişkin sürelerin duracağına, uzayacağına ilişkin hükümlere doğrudan kanun hükmünde yer verilmesi gerektiğini değerlendirmekteyiz.

2. Vergi ve Diğer Amme Borçlarının Terkini Müessesesi Çalıştırılmalıdır

Vergi Borçlarının ve diğer amme alacaklarının Terkinine (silinmesine) ilişkin Vergi Usul Kanunu ile Amme Alacaklarını Tahsili Usulü Hakkında Kanun’unda yer alan düzenlemeler aşağıdaki gibidir.

Verginin Terkini

Madde 115

Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, muzir hayvan ve haşârat istilası ve bunlara benzer âfetler yüzünden:

- 1. Varlıklarının en az üçte birini kaybeden mükelleflerin bu âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları;*
- 2. Mahsullerinin en az üçte birini kaybeden mükelleflerin, âfete mâruz arazi için zararın tahakkuk ettiği hasat ve devşirme zamanına tesadüf eden yıla ait olarak tahakkuk ettirilen Arazi Vergisi borçları ve vergi cezaları;*

Maliye Bakanlığınca zararlar mütenasip olmak üzere, kısmen veya tamamen terkin olunur. (Ek cümle: 28/12/2001-4731/4 md.) Maliye Bakanlığı terkin yetkisini mahalline devredebilir.

Zarar derecesini ve ilgili bulunduğu gelir kaynağını mahallî idare heyetleri yaptıracağı tahkikat üzerine tesbit eder.

Tabii afetler sebebiyle terkin

Madde 105

Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilası ve bunlara benzeyen afetler yüzünden zarara maruz kalan varlıklarının ve mahsullerinin en az üçte birini kaybedenler adına tahakkuk ettirilmiş ve afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili amme alacakları (700 Sayılı

KHK'nın 28 inci maddesiyle değişen ibare; Yürürlük: 09.07.2018)Cumhurbaşkanı kararıyle kısmen veya tamamen terkin olunur.

Bu madde hükmünden faydalanmak için afetin vukuu tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili amme idaresine yazı ile müracaat edilmesi şarttır.

Bu madde şümulüne giren bir zararın mevcut olup olmadığı mahalli il veya ilçe idare kurullarınca, zararın derecesi, Maliye Vekaletince genel olarak belirtilecek esaslar dahilinde ilgili amme idarelerince tesbit olunur.

Vergi Usul Kanunu mevzuuna giren amme alacakları hakkında mezkür kanunun 105 inci maddesi hükümleri tatbik olunur.

Belirtilen yasal hükümler çerçevesinde; depremin meydana geldiği 11 ilimizde bulunan vergi mükelleflerinin mevcut vergi borçları (Emlak Vergisi, MTV, ÇTV dahil) ve diğer amme borçlarının Hazine ve Maliye Bakanlığı ve ilgili diğer kurumlar tarafından yapılacak düzenlemeler ile terkin yapılmalıdır.

Terkin müessesinin uygulanmaması halinde; depremden etkilen mükelleflerin borçlarına ilişkin 6183 sayılı Kanunun 48/A maddesi uyarınca teminat aranmaksızın tecil işlemlerinin kolaylıkla yerine getirilmesine yönelik gerekli idari düzenlemeler yapılmalıdır.

3. Deprem Nedeniyle Zayi Belgesi Verilmesi Süreci Kalıcı Olarak Kolaylaştırılmalıdır

Malumları olduğu üzere, 1999 yılında yaşanan Marmara Depreminden sonra 7269 sayılı **Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun**'a 31.08.1999 tarih ve 574 sayılı KHK'nın 3'üncü maddesiyle eklenen Geçici 15'inci maddede;

“Türk Ticaret Kanununa ve Vergi Usul Kanununa göre tutulması ve tasdiki zorunlu defterleri ile kullanmak mecburiyetinde bulunduğu belgelerini 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde vuku bulan depremler nedeniyle kaybeden mükellefler, durumu öğrendiği tarihten itibaren 2 ay içinde yetkili mahkemeden kendisine bir belge verilmesini isteyebilir. Mahkeme gerekli gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir. Böyle bir belge almamış olan mükellef, defterlerini ve belgelerini ibrazdan kaçınmış sayılır. Ancak tabii afete uğrayan yerlerde bulunan mükellefin il veya ilçe idare kurullarından defter ve belgelerinin zayi olduğuna ilişkin olarak alacağı belge de yetkili mahkemeden alınmış belge hükmündedir.”

hükmüne yer verilmiştir.

Her ne kadar geçici maddeler ile bu türden olağanüstü durumlarda zayi belgesinin alınması kolaylaştırılmış olsa da, ülkemizin deprem kuşağında yer aldığı ve sıklıkla doğal afetlerin yaşanmakta olduğu gerçeği göz önüne alındığında; başta deprem, sel felaketi, yangın vb. doğal afetler için Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu kapsamında tutulması ve muhafaza edilmesi gereken kanuni defter ve belgelerin (elektronik ortamda tutulan ve düzenlenen kanuni defter ve belgeler dahil) zayi olması durumunda, doğal afetten doğrudan etkilenen mükelleflerin Zayi Belgelerini alma hususunda gerekli kolaylaştırıcı hükmün ilgili Kanunlara kalıcı olarak eklenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda aşağıda taslak metnine yer verilen hükmün, kalıcı hale getirilmesinin önem arz ettiği ve bu çerçevede Kanuni düzenlemenin yapılması gerektiğini değerlendirilmektedir.

“Türk Ticaret Kanununa ve Vergi Usul Kanununa göre tutulması ve tasdiki zorunlu defterleri ile kullanmak mecburiyetinde bulunduğu belgelerini deprem (yer sarsıntısı), yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman ve benzeri afetlerde; yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede

zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde kaybeden mükellefler, durumu öğrendiği tarihten itibaren 3 ay içinde yetkili mahkemeden kendisine bir belge verilmesini isteyebilir. Mahkeme gerekli gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir. Böyle bir belge almamış olan mükellef, defterlerini ve belgelerini ibrazdan kaçınmış sayılır. Tabii afete uğrayan yerlerde bulunan mükellefin illerde valiliklerden, ilçelerde kaymakamlıktan defter ve belgelerinin zayi olduğuna ilişkin olarak alacağı belge de yetkili mahkemeden alınmış belge hükmündedir. Mükellef ile arasında hizmet sözleşmesi bulunan ve 3568 sayılı Kanun Hükmüleri uyarınca faaliyette bulunan meslek mensupları da bu belgeyi talep edebilir. Bu kapsamda uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Ticaret Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Böylece bundan sonra da yaşanabilecek her deprem felaketi sonrasında yeni bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç göstermeden afetler nedeniyle zayi belgesinin alınması süreci kolaylaştırılmış olacaktır.

Ayrıca yapılacak düzenlemelerde, zayi belgesi müracaatlarının mükellefin kendisinin, yasal temsilcisinin veya aralarında hizmet sözleşmesi bulunan meslek mensuplarının (SMMM, YMM) yapılabilmesine imkân sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir. Zira, mükelleflere ilişkin defter ve belgeler muhasebe bürolarında/şirketlerinde bulunmakta, bir büro yıkıldığında her bir mükellefin tek tek zayi belgesi alması işleri fevkalade zorlaştırmaktadır.

4. Kanuni Merkezleri ve Mali Müşaviri Bölge Dışında Olmakla Birlikte Fiili Üretimleri ve Ön Muhasebe İşlemlerini Önemli Ölçüde Deprem Bölgesinde Yürüten İşletmeler de Mücbir Sebep Kapsamına Alınmalıdır

Bilindiği üzere, bazı vergi mükelleflerinin kanuni merkezleri ile fiili üretim ve iş merkezleri ve muhasebe iş ve işlemlerinin yürütüldüğü yerler farklı illerde olabilmektedir. Birliğimize gelen taleplerden, kanuni merkezleri ve hizmet veren mali müşaviri başka ilde olmakla birlikte, depremden etkilenen bölgede üretim merkezleri olan ve ön muhasebe işlemleri de önemli ölçüde buradan yürütülen mükellefler bulunmaktadır. Bu durumda olan mükelleflerin mağdur olmamaları için (gerekli denetim/yoklama mekanizmaları da işletilerek) bunların da mücbir sebep kapsamına dahil edilmesinde yarar görülmektedir.

5. Zayi Olan Yasal Defterlerin Yeniden Tasdik Edilmesinde Tasdik Harcı/Ücreti Alınmamalı ve Elektronik Defter ve Belgelerden Zayi Olanların İlgili İdarelerden Teminine Olanak Sağlanmalıdır

Süresi içinde ve gerekli tasdik harçları ödenerek tasdik edilmiş olan kanuni defterler, deprem nedeniyle tamamen zarar görmüş ve zayi olmuştur. İlgili mükelleflerde faaliyetlerine tekrar devam edecek mükellefler için kanuni defterlerin yeniden tasdik edilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Zamanında tasdik ücretleri ödendiği için, yeni yapılacak tasdik işlemlerinden kâğıt bedeli dışında tasdik harcı vb. vergisel yükümlülüklerden istisna tutulmasının gerektiği değerlendirilmektedir.

Ayrıca son yıllarda vergi uygulamaları kapsamında kanuni defter ve belgelerin elektronik belge ve elektronik defter olarak düzenlenmesine yönelik önemli dijital dönüşüm çalışmaları yapılmış ve bu çalışmalar neticesinde elektronik belgeler (e-Fatura, e-İrsaliye, e-Arşiv Fatura vb.)'in örnekleri ile elektronik defterlerin ikincil kopyaları Gelir İdaresi Başkanlığı'nın da bilgi işlem sistemlerine iletilmiş durumdadır. Bu nedenle, deprem felaketinin yaşandığı bu 11 ilimizde bulunan mükelleflerimizin Gelir İdaresi Başkanlığı bilgi işlem sistemlerinde bulunan elektronik belge ve defter örneklerinin, mükelleflerimizin yazılı talepleri halinde kendilerine başkaca bir şart aranmaksızın elektronik ortamda verilmesine imkân veren bir idari düzenlemenin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir. Ayrıca belge örnekleri GİB bilgi işlem sisteminde bulunmamakla birlikte, elektronik belgelere ilişkin rapor (e-Arşiv Raporları) verilerinin yer aldığı durumlarda, bu rapor veya elektronik listelerin de talep edecek vergi mükelleflerimize verilmesi ve bu rapor veya listelerin, fatura vb. belge hükmünde sayılmasına yönelik idare düzenlemelerin yapılmasında yarar görülmektedir.

6. Deprem Sonucu Alınan Sigorta Tazminatlarının Gelir Yazılması Koşulu Kaldırılmalı veya Tazminatların Yenileme Fonu Kullanım Süresi Artırılmalıdır

Vergi Usul Kanunu'nun 329 ve 330 uncu maddelerinde amortismanına tabi mallar ile emtialar için sigorta kuruluşlarından alınan sigorta tazminatlarının vergi uygulaması karşısındaki durumu açıklanmıştır. İlgili Kanunu hükümlerine aşağıda yer verilmiştir:

Amortismanına Tabi Malların Sigorta Tazminatı

Madde 329

Yangın, deprem, sel, su basması gibi afetler yüzünden tamamen veya kısmen ziyaa, uğrıyan amortismanına tabi iktisadi kıymetler için alınan sigorta tazminatı bunların değerinden (Amortismanlı olanlarda ayrılmış olan amortisman çıktıktan sonra kalan değerden) fazla veya eksik olduğu takdirde farkı kar veya zarar hesabına geçirilir.

(7338 sayılı kanununun 37 nci maddesiyle değişen fıkra; Yürürlük: 26.10.2021)Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerce;

a) Alınan sigorta tazminatı ile tamamen veya kısmen zarar gören amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin yenilenmesi veya benzer mahiyetteki bir iktisadi kıymetin iktisabı, işin niteliğine göre zorunlu bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa tazminat fazlası, tazminatın alındığı tarihi takip eden üçüncü takvim yılının sonuna kadar pasifte geçici bir hesapta tutulabilir. Her ne sebeple olursa olsun bu süre içinde zarar gören iktisadi kıymetlerin yenilenmesi veya benzer mahiyetteki bir iktisadi kıymetin iktisabı gerçekleşmezse, geçici hesapta tutulan tazminat fazlası, tazminatın alındığı yılı takip eden üçüncü takvim yılının kâr ve zarar hesabına eklenir.

b) Pasifte geçici bir hesapta tutulan tazminat fazlası, finansal kiralama yoluyla edinilenler de dâhil olmak üzere (a) bendindeki esaslar dâhilinde iktisap edilen bir veya birden fazla kıymetin bu Kanun hükümlerine

göre ayrılacak amortismanlarına mahsup edilir. Bu mahsup tamamlandıktan sonra itfa edilmemiş olarak kalan değerlerin amortismanına devam olunur.

c) Pasifte geçici bir hesapta tutulan tazminat fazlası, zarar gören iktisadi kıymetin yerine iktisap edilen yeni kıymetlerin amortisman ayrılabilir tutarından fazla ise bu fazlalık, tazminatın alındığı yılı takip eden üçüncü takvim yılının kâr ve zarar hesabına eklenir.

ç) Tazminatın alındığı yılı takip eden üçüncü takvim yılının sonundan önce işin terki, devri veya işletmenin tasfiyesi hâlinde pasifte geçici bir hesapta tutulan tazminat fazlası o yılın kâr ve zarar hesabına eklenir. ()*

(7338 sayılı kanununun 37 nci maddesiyle değişen fıkra; Yürürlük: 26.10.2021)Maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir. (**)

Emtia Sigorta Tazminatı

Madde 330

Emtia ve zirai mahsul ve hayvan kıymetlerinde vukua gelen zayıat dolayısıyla alınan sigorta tazminatları bunların değerlerinden fazla olursa bu fazlalık kara alınır.

İşletme hesabı esasında tutulan defterde bu tazminat hasılat kaydedilir.

Kanun hükümlerine göre, alınan sigorta tazminatlarının meydana gelen zarardan fazla olan tutarı GELİR olarak kabul edilmekte ve vergiye tabi olmaktadır. Ancak yaşanan deprem nedeniyle varlıklarını kaybeden mükelleflerin ödeme güçleri de önemli şekilde azaldığından bu durumda alınan tazminatların gelir olarak addedilmemesi ve vergiye tabi tutulmaması için Vergi Usul Kanununda gerekli yasal düzenleme yapılması ya da gelir niteliği bulunan söz konusu tazminatların YENİLEME FONU olarak kullanım süresinin 3 yıl yerine 5 yıla çıkartılması gerektiği değerlendirilmektedir.

7. Deprem Bölgesindeki İşletmelerin KDV İade Süreçleri Hızlandırılmalı ve KDV’de Kısmi Tevkifat Uygulaması Nedeniyle Mükelleflerin Uğrayacağı Finansal Yüklerin Azaltılmasına Yönelik Tedbirler Alınmalıdır

Depremden etkilenen mükelleflerce yapılmış ve yapılacak olan KDV iade taleplerinin hızlı bir şekilde yerine getirilmesi mükelleflere önemli maddi katkılar sağlayabilecektir. Bu nedenle, depremzede mükelleflerin vergi dairelerinden olan KDV ve diğer vergi iade alacak taleplerinin, herhangi bir limit ve şekil şartı aranmaksızın sadece KDV İade Kontrol Raporu sonucuna göre 15 gün içinde yerine getirilmesi için gerekli idari düzenlemelerin yapılmasında yarar görülmektedir.

Ayrıca Deprem felaketi nedeniyle defter ve belgeleri zayi olan mükelleflerin alış/satış belgelerinin tetkiki mümkün olmadığı gibi bunların kanuni defterleri üzerinden başka mükelleflerin iş ve işlemlerinin tetkiki de mümkün olamamaktadır. Bu nedenle, felaketinin yaşandığı 11 ilde bulunan vergi mükellefleri nezdinde gerek tanzim edilecek Yeminli Mali Müşavirlik tasdik raporları için gerekli olan karşıt inceleme çalışmalarının gerekse diğer illerdeki mükellefler hakkında tanzim edilecek tasdik raporları bakımından bu illerde bulunan mükellefler nezdinde yapılması gereken karşıt inceleme çalışmalarının, afet nedeniyle kanuni defter ve belgeleri zayi olan mükellefler bakımından, yapılması zorunluluğunun kaldırılması gerektiği ve bölgedeki mükelleflerden gerçekleştirilen mal ve hizmet alımlarına ilişkin KDV’nin beyanı mücbir sebep süresince uzadığından, diğer mükelleflerin KDV iadelerinin sonuçlandırılması sürecinde bölgedeki mükellefin söz konusu KDV yi beyan veya ödeme zorunluluğunun aranmaması ve KDV iade sistemlerinde bu yönde gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Buna ilave olarak KDV Genel Uygulama Tebliğinin C.2.1.3. bölümünde yer alan açıklamalar gereğince; mücbir sebep ilan edilen deprem bölgesindeki illerde bulunan mükelleflerin, deprem bölgesi dışındaki illerdeki mükelleflerden kısmi tevkifat kapsamında mal (örneğin tevkifata tabi demir çelik ürünleri) satın almaları durumunda TEVKİFAT UYGULANMAYACAK, bir başka deyişle alıcı satıcıya KDV’yi tam olarak ödeyecektir. Ancak bu suretle tam KDV ödeyerek satın aldığı malları deprem bölgesi dışındaki mükelleflere

satması halinde, hesaplayacağı KDV'nin bir kısmı alıcı (deprem bölgesi dışındaki) tarafından tevkif edilecek ve satıcıya ödenmeyecektir. Bu işlemler neticesinde; deprem bölgesindeki alıcı üzerinde tahsil edemediği KDV bir finansman yükü oluşturacaktır. Bu durumun bertaraf edilmesi için, ya bu durumdaki satışların da tevkifat kapsamından çıkarılması ve KDV'nin alıcıdan tam olarak tahsil edilmesi ya da deprem bölgesindeki ilk alıcının deprem bölgesi dışındaki mükelleflerden ilk alımı nedeniyle satıcının hesaplayacağı KDV'nin de tevkifat uygulaması kapsamına alınmasına (bir başka deyişle alıcının satıcıya KDV'yi tam olarak ödememesi bir kısmını tevkif etmesi) yönelik idari düzenlemelerin yapılmasında, özellikle deprem bölgesindeki mükellefler üzerinden KDV'nin finansman yükü olarak kalmasının önüne geçilmesi bakımından yarar görülmektedir.

8. Deprem Bölgesindeki İşletmelerden Olan Alacakların Şüpheli Alacak Olarak Kabul Edilmesine İmkân Sağlanmalıdır

Vergi Usul Kanunu'nun şüpheli alacaklara ilişkin düzenlemesi aşağıda yer almaktadır:

Şüpheli Alacaklar

Madde 323

(Değişik: 30/12/1980 - 2365/55 md.) Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1. *(Değişik: 1/5/1981 - 2455/3 md.) Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;*

2. *Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan (7338 sayılı kanunun 35 inci maddesiyle değişen ibare; Yürürlük: 26.10.2021)ve 3.000 (544 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliği ile 1.1.2023'den itibaren 8.900 -TL) Türk lirasını aşmayan(*) alacaklar;*

Şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kar-zarar hesabına intikal ettirilir.

(7338 sayılı kanunun 35 inci maddesiyle eklenen fıkra; Yürürlük: 26.10.2021)İşletme hesabı esasında defter tutan mükellefler, yukarıdaki fıkralar kapsamında tespit edilen şüpheli alacaklarını defterlerinin gider kısmına ve bunlardan sonradan tahsil edilen miktarları ise tahsil edildikleri dönemde defterlerinin gelir kısmına, hangi alacaklara ait olduğunu gösterecek şekilde, kaydederler.

Kanun lafzından anlaşıldığı üzere; şüpheli alacak karşılığı ayrılabilmesi alacak için dava veya icra safhasına geçilmesi ya da protesto gibi şekil şartlarının yerine getirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak depremden etkilenen mükelleflerde bu koşulların yerine getirilmesi çabaları depremzede mükellefler için bir yandan psikolojik olarak olumsuz etkiler yaratacak bir yandan da herhangi bir faydası da olmayacaktır. Bu nedenle; mükelleflerin, deprem bölgesinde bulunan ve depremden etkilendiği tespit edilen mükelleflerden olan alacakları için maddede sayılan şartlar aranmaksızın şüpheli alacak karşılığı ayrılabilmesine yönelik düzenlemelerin ivedilikle yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

9. Kıymeti Düşen Malların Değer Tespitlerinin Hızlı ve Alternatif Yeni Yöntemlerle Yapılmasına İmkan Sağlanmalıdır

Vergi Usul Kanunu'nun kıymeti düşen mallar ile ilgili düzenlemesi aşağıdaki gibidir:

Kıymeti Düşen Mallar

Madde 278

Yangın, deprem ve su basması gibi âfetler yüzünden veyahut bozulmak, çurumek, kırılmak, çatlak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadî kıymetlerinde önemli bir azalış vâki olan emtia ile maliyetlerinin hesaplanması mûtat olmıyan hurdalar ve döküntüler, üstupu, deşe ve ıskartalar emsal bedeli ile değerlendirilir.

Düzenlemeden görüleceği üzere kıymeti düşen malların emsal bedelinin tespiti Vergi Usul Kanunu'nun 267 inci maddesinin 3 sırasında yer verilen Takdir Komisyonları marifetiyle yapılmaktadır.

Depremi geniş alana yayılmış ve çok sayıda mükellefi etkilemiş olması nedeniyle; takdir komisyonlarında oluşabilecek iş yüklerinin ve yığılmaların bertaraf edilmesi amacıyla, kıymet takdirinin zayi belgesi olan mükellefler için mükelleflerin beyanı ile kabul edilmesinin sağlanmasına ya da zayi belgesi olmayan mükelleflerde mükelleflerce tayin olunan değer tespitinin meslek mensupları tarafından onaylanması koşuluyla takdir komisyonu kararı yerine geçeceğine yönelik düzenleme yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Öte yandan iş yerleri depremden hasar görmemekle birlikte deprem sonrası bazı malları ve demirbaşları zaruret ve ihtiyaç gereği depremzedeler tarafında alınmak durumunda kalan ya da diğer bir şekilde kaybolan süper market vb. işletmelerin bu kayıplarının da sermayede meydana gelen azalma olarak kabul edilmemesi ve bu kıymetler için yüklenilen KDV'lerin indirimine müsaade edilmesi uygun olacaktır.

Ayrıca yapılan yeni kıymet takdiri sonrasında oluşan zarar tutarının 2022 yılına ilişkin gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinde beyan edilecek kazancın tespitinde de indirim olarak dikkate alınmasına ilişkin yasal düzenleme yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

10. Deprem Bölgesindeki Mükellefler İçin Fevkalade Amortisman Uygulaması Koşulları Kolaylaştırılmalıdır

Vergi Usul Kanunu'nun fevkalade amortisman uygulaması ilgili düzenlemesi aşağıdaki gibidir:

Fevkalade Amortisman

Madde 317

Amortismanına tabi olup:

- 1. Yangın, deprem, su basması gibi afetler neticesinde değerini tamamen veya kısmen kaybeden;*
- 2. Yeni icatlar dolayısıyla teknik verim ve kıymetleri düşerek tamamen veya kısmen kullanılmaz bir hale gelen;*
- 3. Cebri çalışmaya tabi tutuldukları için normalden fazla aşınma ve yıpranmaya maruz kalan;*

Menkul ve gayrimenkullerle haklara, mükelleflerin müracaatları üzerine ve ilgili Bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca her işletme için işin mahiyetine göre ayrı ayrı belli edilen "Fevkalade ekonomik ve teknik amortisman nispetleri" uygulanır.

Düzenlemeden de görüleceği üzere fevkalade amortisman uygulamasından yararlanılabilmesi Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru şartına ve Bakanlığın onayına bağlanmıştır. Vergi Usul Kanununda yapılacak yeni bir düzenleme ile depremden etkilenen 11 ilde bulunan mükellefler için, fevkalade amortisman uygulamasında herhangi bir başvuru ve onay şartın aranmadan mükelleflerce tayin edilecek yeni amortisman nispetine göre giderleştirilebilmesine imkân sağlanmalıdır.

Ayrıca, depremden zarar görmüş duran varlıkların yeniden satın alınması halinde bu iktisadi kıymetlerin alım maliyetlerinin doğrudan gider olarak dikkate alınmasına ya da maliyet bedellerinin giderleştirilmesinde amortisman nispetinin yüksek tutulabilmesine imkân sağlanmalıdır.

11. Yasal Merkezleri Deprem Bölgesinde Kurumlar Vergisi Mükellefleri İle Gelir Vergisi Mükelleflerine 2023 ve İzleyen Yıllar İçin Belirli Bir Süre İndirimli Kurumlar ve Gelir Vergisi Oranları Uygulanmalıdır

Yasal merkezleri deprem bölgesinde kurumlar vergisi mükellefleri ile gelir vergisi mükelleflerine 2023 ve izleyen yıllar için belirli bir süre indirimli kurumlar ve gelir vergisi oranları uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir. Örneğin bu işletmeler gelir ve kurumlar vergilerini % 50 indirimli ödeyebilirler. Böylece bu işletmelerin faaliyetlerine geri dönüşün kolaylaştırılması ve kayıplarının daha kısa sürede telafisi mümkün olacaktır.

12. Deprem Bölgesine Yönelik Yapılacak Bağış ve Yardımlarda Denetim Şartı Aranılarak Kapsam Genişletilmelidir

Mevcut mevzuat düzenlemelerine göre yapılan bağış ve yardımların tamamının indirimi konusu yapılabildiği durum sadece Cumhurbaşkanlığına başlatılan yardım kampanyaları kapsamında AFAD'a ve Kızılay'a yapılan bağışlara ilişkindir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde ve Gelir Vergisi Kanunu'nun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde sayılan *Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlarda ise* yapılan bağış ve yardımlarda ise bağış ve yardım tutarının sadece beyan edilen kazancın yüzde 5 ile sınırlı tutulmaktadır.

Bu durum yapılacak bağış ve yardımların sınırlı kalmasına yol açabilmektedir.

Bu nedenle, özellikle depremden zarar gören 11 ile yönelik olarak yapılacak bağış ve yardımlarda, deprem bölgesinde yardım faaliyetlerini yürüten kamu kurum/kuruluşları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları ve esas çalışma konusu yardım faaliyetleri olan SMMM veya YMM denetimine tabi olmayı taahhüt eden dernek ve vakıflara yapılacak nakdi ve aynı bağışların da belgelendirilmesi şartıyla tamamının kazancın tespitinde indirim konusu yapılabilesine ve kazancın yetersizliği nedeniyle cari yılda indirim konusu yapılamayan bağış ve yardım tutarının izleyen yıllarda da indirim olarak dikkate alınmasına yönelik düzenlemelerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Ayrıca depremzede öğrencilere verilecek burslarda yukarıdaki kapsamda olduğu gibi değerlendirilerek vergiye tabi kazancın tespitinde tamamının indirim olarak dikkate alınmasına imkân verilmelidir.

13. Ücretlilerin de Bağış Yapmasını Teşvik Edecek Vergisel Düzenlemeler Yapılmalıdır

Yapılacak bağış ve yardımlara katkı sağlamak amacıyla, beyanname verme zorunluluğu bulunmayan ücretlilerin de yapacakları nakdi bağış ve yardımları ücret matrahlarının tespitinde indirim konusu yapılabilmesine yönelik yasal düzenleme yapılmasında yarar görülmektedir. Böylece ücretli durumunda olan bireylerin de yapacakları bağış ve yardımların vergi teşvikinden yararlanabilmesine imkân sağlanacak ve bu suretle daha fazla bağış ve yardım toplanabilecektir.

14. İşverenler Tarafından Depremzede Çalışanlarına Yapılacak Ayni veya Nakdi Yardımlar Ücret İstisnasından Yararlandırılmalıdır

Bilindiği üzere, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun ücretlere ilişkin hükümlerinde, işverenler tarafından çalışanlarına sağlanan ayni veya nakdi yardımlar ücret olarak değerlendirilmekte ve ücret sayılan bu ödemeler üzerinden Gelir Vergisi tevkifatı yapılmaktadır.

Ayrıca ücretlere ilişkin istisna hükümlerine (23.Md.) bakıldığında, işverenlerin depremde zarar gören çalışanlarına yapacakları ayni veya nakdi bağış ve yardımların gelir vergisinden istisna tutulmasına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiş olduğu görülmektedir. Yaşadığımız büyük depremde etkilenen ve bölgede çalışan ücretli vatandaşlarımızın yaralarının hızlı bir şekilde sarılabilmesine katkı sağlamak amacıyla, Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinde yapılacak bir değişiklik, işverenlerin depremde çalışanlarına ayni veya nakdi bağış ve yardım olarak yapacakları ek ücret ödemelerinin gelir vergisinden istisna olacağına ilişkin bir hükme yer verilmesinde yarar görülmektedir. Böylece bu tür yardımlar ücret gideri olarak da dikkate alınmış olacaktır.

15. Deprem Bölgesinden Zaruri Sebeplerle Göç Edenlerin Tekrar Bölgeye Geri Dönüşlerini Sağlayacak Vergisel Teşvikler İvedilikle Hayata Geçirilmelidir

Yaşanan deprem felaketinin bölgeden büyük bir göçün yaşanmasına, bu göçün de gidilen yerlerdeki sosyal ve ekonomik yaşam koşullarında olumsuz etkilerinin olduğu ve ayrıca deprem bölgesinin ekonomik üretim kapasitesinin de işgücünün yetersizliği nedeniyle olumsuz etkilenebileceği tahmin edilmektedir.

Depremi ilk günlerinde can havliyle en yakın diğer illere göç etmek zorunda kalan depremzede vatandaşlarımızın kendi ailevi ve ekonomik bağlarının bulunduğu yerleşim yerlerine geri dönmelerini ve deprem bölgesinin sosyal ve ekonomik olarak yeniden canlandırılmasında kendilerine duyulan ihtiyacın ivedilikle giderilebilmesini sağlamak amacıyla, depremden önce bölgede ikamet edenler başta olmak üzere, bölgede gerçekleştirilecek istihdama ilişkin olarak vergisel ve sosyal güvenlik teşviklerin sağlanmasında yarar görülmektedir.

16. Bölgedeki Yapıların Yeniden İnşasına Yönelik KDV İstisnası Getirilmelidir

Deprem bölgelerinde uzmanların ilk tespitlerine göre bazı illerde neredeyse % 75 oranında yapıların tamamen yok olduğu ve kalan kısımdaki yapılardan da ağır hasarlı ve içinde oturulamaz yapılar haline geldiği görülmektedir.

Bu nedenle bölgenin yeniden inşası ve hızlı bir şekilde hayatın normale dönmesi için, yüksek güvenlikli binaların inşasına yönelik uygun arsaların temini ve bu arsalar üzerine güvenli yapıların inşası ve kullanıma sunulması için KDV'ye yönelik istisnalarının hayata geçirilmesinde yarar görülmektedir.

Ayrıca deprem bölgesinde gerçekleştirilecek üretim ve altyapı yatırım faaliyetlerine yönelik yeni makine, teçhizat, demirbaş alımları ile yeni yapıların inşası için KDV istisnası getirilmesinin yarar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

17. Depremzedelerin Barınma İhtiyacına Katkı Sunacak Prefabrik Yapılar ve Konteynerlere İlave Olarak Çadır, Karavan vb. Mallar İçin de KDV Oranı % 1 e İndirilmelidir

Deprem nedeniyle çok sayıda vatandaşımız evlerini, işyerlerini, bürolarını, ofislerini kaybetmiş durumdadırlar. Bu dönemde depremzede vatandaşlarımız için en temel ihtiyaçların başında barınma ihtiyacı gelmektedir. Bu ihtiyacın karşılanması için kamu kurum ve kuruluşları, meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları, hayırsever gerçek ve tüzel kişiler adeta seferber olmuşlardır.

14.02.2023 tarihine kadar olan mevcut mevzuat düzenlemelerimize göre Konteyner ve Prefabrik yapılar dahil barınma ihtiyacını karşılamaya önemli katkı sunacak çadır, karavan vb. malların KDV oranı % 18 idi. Ancak 14.02.2023 tarihli ve 6790 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile, deprem nedeniyle olağanüstü hal ilan edilen illerde kullanılmak üzere prefabrik yapılar ile konteynerlerin depremzedeler ile KDV Kanununun 17 /1 inci maddesinde sayılan kuruluşlara tesliminde uygulanacak KDV oranı % 18 den % 1 e indirilmiştir. Bu düzenlemede çadır ve karavana yer verilmediğinden, hali hazırda gerek depremzedelere doğrudan gerekse KDV Kanununun 17/1 inci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarla aracılığıyla dolaylı olarak depremzedelere bağışlanacak çadır ve karavanlarda KDV oranı halen % 18 olarak uygulanmaktadır.

Sahada yapılan gözlemlerimizde halen, prefabrik yapı ve konteynerlere ilave olarak çadır ihtiyacının da bulunduğu ve bazı durumlarda karavan temini suretiyle de barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına imkân bulunabileceği görülmektedir. Ayrıca bu gözlemlerimizde sahadan tarafımıza karavan ithalinin yasaklanmış olduğu yönünde açıklamalar iletilmiştir.

Bu nedenle münhasıran depremzedelere doğrudan veya depremzedelere bağışlanması koşuluyla bağışta bulunacak tüm gerçek kişi, kurum veya kuruluşlara yapılacak çadır ve karavan teslimlerinin ve izin verilmesi koşuluyla bu amaçla karavan ithalinin Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek bir süreye kadar % 1 KDV oranına tabi kılınmasında büyük yarar görülmektedir.

18. CANSUYU Kredilerinin Verilmesi İvedilikle Başlatılmalıdır

Deprem bölgesinde pek çok vatandaşımız, işletmelerimiz, fabrikalarımız ve muhtelif serbest meslek mensuplarımız (mali müşavirler, avukatlar, mimarlar, doktorlar vb.) evlerini, işyerlerini kaybetmişlerdir. Pek çoğu, hayatına sıfırdan başlamak zorunda kalacaktır.

İşte bu zor günlerinde, hayata tekrar tutunmaları ve ülkemize katma değer yaratmaya devam edebilmeleri için gerek kamu bankaları gerekse özel bankalar ve diğer finans kuruluşları tarafından en az 3 yıl süre geri ödemesiz ve en az 10 yıl vadeli faizsiz veya çok düşük faizli ihtiyaç ve işletme kredilerinin CANSUYU kredileri olarak verilmesi sağlanmalıdır.

19. Depremden Kaynaklı İntikallerde Veraset ve İntikal Vergisi İstisnası Sağlanmalıdır

Depremden etkilenen 11 ilde hayatını kaybedenler ile bu depremlerdeki yaralanmalara bağlı olarak daha sonraki tarihlerde ölenlerin mirasçılarında deprem bölgesindeki menkul ve gayrimenkullerin veraset yoluyla depremden zarar görenlere ivazsız intikallerinin veraset ve intikal vergisinden istisna tutulmasına yönelik kanuni düzenleme yapılmalıdır.

20. BES ve Hayat Sigortası Ödemelerinden Vergi Kesintisi Yapılmamalı ve Ödemeler Kolaylaştırılmalıdır

Deprem nedeniyle vefat eden vatandaşlarımız ile ilgili olarak Hayat Sigortası ve Bireysel Emeklilik Sistemi kapsamında yapılacak ödemelerin gelir vergisinden istisna tutulması ve ayrıca bu ödemelerden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi kapsamında tevkifat yapılmaması sağlanmalıdır.

Afet bölgesinde varis veya üçüncü kişilere banka, sigorta ve hayat şirketleri tarafından yapılacak ödemelerde lehdarın veya varislerin Veraset ve İntikal Vergisinin ödendiğine ilişkin vergi dairesinden bir yazı getirilmesi talep edilmektedir. Aksi halde ilgili şirketler kendilerini korumak amacıyla % 5 ila % 15 arasında Veraset ve İntikal Vergisi kesintisi yapmak zorunda kalmaktadırlar. Yaşadığımız olağanüstü şartla göz önüne alındığında hayat sigortası ve diğer sigorta ödemelerinde vergi dairelerinden ilişik kesme yazılarının aranmamasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

21. Bölgedeki Firmalar İçin Yatırıma Katkı Oranı ve İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı Artırılarak Bölgeye Yapılacak Yatırımlar Üst Seviyede Teşvik Edilmeli ve Yeni Ekonomik ve Ticari Faaliyetlerin Bölgede Gerçekleştirilmesine Yönelik Teşvik Uygulamaları Geliştirilmelidir

Bilindiği üzere yatırım teşvik belgeleri kapsamında yapılan yatırımlar için indirimli kurumlar vergisi uygulaması bulunmaktadır. Bölgenin üretim kapasitesinin yeniden oluşturulması amacıyla yeni yapılacak yatırımlar ile mevcut yatırımlardan zarar görenlerin tadili için yapılacak tevsî yatırımlara yönelik olarak yatırıma katkı oranının ve indirimli kurumlar vergisi oranının artırımlı olarak belirlenmesinde yarar görülmektedir. Bu çerçevede depremde etkilenen 11 il için Yatırıma katkı oranının %100 ve vergi indirim oranının da % 100 olarak belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Ayrıca bölgenin üretim kapasitesinin tekrar oluşturulması ve ekonomik hayatın canlandırılması amacıyla bölgede yürütülecek yeni üretim faaliyetleri ile birlikte istihdamı sağlaması koşuluyla diğer bölgelerdeki firmaların ürettikleri ürünlerinin gerek pazarlanması gerekse perakende ve toptan ticari faaliyetlerinin depremde en fazla zarar gören illerden başlamak üzere yatırım teşvikleri kapsamında gerekli vergisel veya diğer ekonomik teşvik unsurlarının hayata geçirilmesinde yarar görülmektedir.

22. Yatırım Teşvik Belgesi Kapatma İşlemleri Kolaylaştırılmalıdır

Depremden etkilenen illerdeki mükelleflerin yatırım teşvik belgesi kapatma işlemlerinin sürelerinin uzatılması ve bu kapsamda, ilgililerce teşvik edilmesi gereken bilgi ve belgelerin ibrazında gereken kolaylıkların sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

23. Afet Nedeniyle Verilecek İhtiyaç Kredisi Gibi Kredilere İlişkin Vergisel Teşvikler Sağlanmalıdır

Depremler nedeniyle binalarının veya ticari, zirai, sınai ya da mesleki faaliyete mahsus varlıklarının zarar gördüğü, hasar tespit komisyonlarınca belirlenen kişi ve kuruluşlara, bankalarca açılacak veya ertelemeye tabi tutulacak ihtiyaç kredisi gibi krediler ve bu kredilerin teminatına ilişkin işlem ve kağıtlar, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu ile 492 sayılı Harçlar Kanunu gereğince alınmakta olan damga vergisi ve harçlardan ve bankaların bu krediler ile ilgili olarak her ne nam altında olursa olsun lehlerine aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden (BSMV) istisna tutulması ve KKDF alınmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

24. Afet Bölgesinde Yapılacak İmar ve İnşa Faaliyetlerinin Finansmanı İçin Özel Çalışmalar Yapılmalıdır

Afet bölgesinin yeniden imar ve inşası için ortaya çıkacak ilave kamu geliri ihtiyacı; ek vergiler getirilmesi, dolaylı vergilerde oran artışı, harcamaların ötelenmesi, kısa ve orta vadede hazineden büyük miktarda kaynak çıkışını gerektirecek altyapı yatırımları ile uygulamaların ertelenmesi gibi bir takım gelir getirici / gider önleyici mali önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Özellikle kısa vadede gelir toplamının en kolay yollarından olan dolaylı vergilerin artırılması ilk etapta akla gelebilecek önlemdir. Ancak bu yöntemin tercih edilmesi hali hazırda vergi sistemimizde mevcut olan adaletsizliği daha da derinleştireceğinden ek gelir ihtiyacının mümkün mertebe zorunlu olmayan kamu harcamalarının kısılarak sağlanması ve hala ihtiyaç olması durumunda servet ve kazanç üzerinden alınacak vergiler (GV, KV, VİV, MTV, vb.) ile karşılanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bu suretle oluşacak ilave gelirlerin “Afet Bölgesi Kalkınma Fonu” nda toplanması ve bu fonun, afet bölgesinde ihtiyaç duyulan altyapı yatırımları ile bölgede gerçekleştirilecek yeni yatırımların düşük maliyetle finansmanında kullanılması sağlanmalıdır.

25. Deprem Bölgesinde Yürütülen Vergi İncelemeleri Mücbir Sebep Süresince Durdurulmalı ve Deprem Bölgesindeki Mükelleflerle Bağlantılı Karşıt İnceleme Yapılma Zorunluluğu Kaldırılmalıdır

Deprem felaketinin yaşandığı 11 ilde halen devam etmekte olan vergi inceleme çalışmaları, deprem felaketinden doğrudan etkilenen mükellefler bakımından Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilmiş olan mücbir sebep süresinin sonuna kadar durdurulmalıdır.

Ayrıca depremden zarar gören iller dışındaki diğer mükellefler nezdinde yürütülen vergi incelemeleri nedeniyle depremden zarar gören mükellefler nezdinde yürütülmesi gereken KARŞIT İNCELEME çalışmalarının da yapılması zorunluluğunun, deprem nedeniyle defter, kayıt ve belgelerin zayi olması nedeniyle gerek vergi inceleme elemanları gereken Yeminli Mali Müşavirler açısından tamamen kaldırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

26. Yıkılan Binaların Tapu Kayıtlarında Arsa Vasfına Dönüştürülmesi Herhangi Bir Mali Yükümlülük Doğurmadan Yapılmalıdır

Deprem nedeniyle yıkılan binalar artık “arsa” vasfına dönmüştür. Üzerine bina yapılıp yapılmayacağı da belli değildir. Özellikle, yıkılan ve arsa haline gelen binaların cins tashihleri için her türlü vergi ve harç muafiyetinin getirilmesi, bina vasfı nedeniyle tahakkuk etmiş veya edecek emlak vergilerinin terkin edilmesi ve ayrıca ilgili resmi kayıtların düzeltim işlemlerinin de ilgili idare tarafından herhangi bir mali yükümlülük doğurmadan yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

27. Depremzedelere Yönelik İstihdam Teşvikleri Hayata Geçirilmelidir

Depremzedelere yönelik sağlanacak istihdamı teşvik etmek amacıyla belirli bir süre ile depremzedelere ödenecek ücretlerin herhangi sınıra tabi tutulmaksızın Gelir Vergisi, Damga Vergisi ve Sigorta Primlerinden (İşçi ve İşveren Payı) istisna edilmesine yönelik yasal ve idari düzenlemeler yapılmalıdır.

Ayrıca deprem bölgesinde faaliyette bulunan işyerleri için pandemi döneminde olduğu gibi Kısa Çalışma Ödeneği uygulamasının hayata geçirilmesinde yarar görülmektedir.

28. İşverenlerin, Deprem Bölgesinde Çalışan İşçilerine Yapacakları Nakdi Yardımlar Sigorta Priminden Muaf Tutulmalıdır

06.02.2023 tarihinde meydana gelen deprem sonrasında birçok işveren bölgede çalışan işçilerine nakit para yardımı yapmak istemektedir. Ancak 5510 sayılı Kanununun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre nakit ödemeler sigorta primi istisnaları arasında yer almamaktadır. Bölgede çalışan ve zor durumda olan işçilerin sorunlarına bir nebze de olsa katkı sağlayacak olan işverenleri tarafından yapılacak nakdi yardımların sigorta priminden muaf tutulmasına ilişkin düzenleme yapılması yararlı olacaktır.

29. Pandemi Döneminde Hayata Geçirilen Kısa Çalışma Ödeneği ve Nakdi Ücret Desteği Deprem Bölgesindeki Mükellefler İçin İvedilikle Başlatılmalıdır

Bölgede birçok işyeri depremden zarar görmüş olması nedeniyle kapasitesinin altında çalışmak durumunda kalmıştır. Yine birçok işyerinin yıkılması veya kısmen zarar görmesi nedeniyle çalışanların işsiz kalması durumu ortaya çıkmıştır. Bu nedenlerden dolayı tıpkı pandemi döneminde uygulandığı üzere kısa çalışma ödeneği ve nakdi ücret desteği uygulamasının hayata geçirilmesi yararlı olacaktır.

Bu amaçla e-Bildirge sisteminde yapılacak bir geliştirme ile sadece tek bir buton tıklanarak ilgili işverenin kısa çalışma ödeneği ve nakdi ücret desteğinden yararlanma isteminin alınmasını sağlanmasının isabetli olacağı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, bölgede ekonomik hayatın yeniden canlandırılmasında en önemli rolü oynayacak kendi nam ve hesabına çalışan meslek mensuplarımızı (SMMM-YMM) da bu destek unsurlarından (KÇÖ, NÜD) doğrudan yararlandıracak düzenleme ve uygulamaların ivedilikle hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

30. İşverenlerin İşlemleri Deprem Bölgesinden Yürütülen Deprem Bölgesi Dışındaki İşyerleri de SGK Uygulamaları Bakımından Mücbir Sebep Kapsamına Alınmalıdır

Sosyal Güvenlik Kurumu uygulamasında mücbir sebep kapsamına alınan deprem bölgesi dışındaki aynı işverenlerin işyerleri ertelemelerden yararlanamamaktadır. Örneğin işverenin Gaziantep ilindeki işyeri mücbir sebep kapsamına alınmasına rağmen aynı işverenin Ankara ve İstanbul'daki diğer işyerleri mücbir sebep kapsamına alınmamaktadır.

Gerek deprem bölgesindeki işyerlerinin zarar görmesi nedeniyle işverenlerin ekonomik kayıplara uğraması, gerek deprem bölgesindeki bilgi ve belgelere ulaşılamaması nedeniyle aynı işverenin deprem bölgesi dışındaki işyerleri için belgelerini vermesi ve doğacak sigorta primlerini ödemesi imkânsız hale gelmiştir. Bu nedenle aynı işverenin deprem bölgesi dışındaki işyerlerinin deprem bölgesi içinde kalan işyerleri gibi mücbir sebep kapsamına alınmasında yarar görülmektedir.

31. Depremden Etkilenen Çalışanların Mali, Sosyal ve Ekonomik Haklarının Korunmasına Yönelik Tedbirler Devreye Alınmalıdır

Depremden etkilenen çalışanların mali, sosyal ve ekonomik haklarının korunmasına yönelik olarak aşağıda belirtilen tedbirlerin devreye alınmasında yarar görülmektedir.

- o Depremde hayatını kaybedenlerin hak sahiplerine prim ödeme ve çalışma süresi koşulları aranmaksızın ölüm aylığı bağlanmalıdır.
- o Deprem sebebiyle meslekte kazanma gücünün en az yüzde 60'ını kaybedenler prim ve sigorta süresi şartı aranmaksızın malul sayılmalı ve malullük sigortasından aylık bağlanmalıdır.
- o Depremden zarar görmüş işçilerin korunması için derhal işten çıkarma (fesih) yasağı getirilmelidir.
- o Depremzede işsizler önkoşul aranmaksızın işsizlik ödeneğinden yararlanmalıdır.
- o Deprem nedeniyle işten ayrılmak isteyen depremzedelerin kıdem tazminatı ödenmelidir.
- o Afetle mücadele kapsamında yeni istihdam yaratılmalı ve işverenlere afetzede çalıştırma yükümlülüğü getirilmelidir.

T Ü R M O B

**TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ**
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TÜRKİYE)